

Regeringens proposition

1982/83: 12

om utökning av yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan på s. k. icke gymnasieorter;

beslutad den 2 september 1982.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ULLA TILLANDER

Propositionens huvudsakliga innehåll

Riksdagen beslutade i juni 1982 med anledning av regeringens förslag om möjligheter för vissa större kommuner med gymnasieskola (s. k. gymnasieorter) att anordna yrkesinriktad filialutbildning i kommuner utan gymnasieskola (prop. 1981/82: 157, om flexibel skolplanering m. m.).

På ett sextiotal s. k. icke gymnasieorter (s. k. icke g-orter) fick vissa yrkesutbildningar finnas kvar, när gymnasieskolan infördes, men någon utökning har inte fått ske.

I den proposition som nu läggs fram föreslås att även icke g-orter skall kunna utöka sin yrkesinriktade utbildning inom av riksdagen för hela riket medgivna dimensioneringsramar. Avsikten är att på detta sätt ytterligare öka den yrkesinriktade utbildningen i gymnasieskolan.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-09-02

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrland och Molin.

Föredragande: statsrådet Tillander

Proposition om utökning av yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan på s. k. icke gymnasieorter

1 Inledning

Med hänsyn bl. a. till arbetsmarknadssituationen behövs åtgärder för att ytterligare främja yrkesinriktad utbildning inom gymnasieskolan. En sådan åtgärd är att sprida utbildningen, så att den blir lättare tillgänglig för flera ungdomar. Regeringen föreslog därför i prop. 1981/82: 157 om flexibel skolplanering m. m. att en kommun som är huvudman för en gymnasieskola med yrkesinriktad utbildning på en s. k. gymnasieort (g-ort) under vissa förutsättningar skall få bedriva viss yrkesinriktad utbildning som filialutbildning i en närliggande kommun som saknar gymnasieskola. Med g-ort menas en ort som har en allsidig gymnasieskolutbildning med ortens kommun som huvudman.

Riksdagen godkände förslaget (UbU 1981/82: 36, rskr 1981/82: 445).

Riksdagens beslut innebär vissa nya möjligheter men inte skyldigheter för kommunerna. Det är utformat på sådant sätt, att ökade kostnader inte skall uppkomma för staten och heller inte åläggas kommunerna.

De nya reglerna för yrkesinriktad filialutbildning skall gälla fr. o. m. den 1 juli 1983.

Regeringen hade samtidigt lagt fram ett förslag om ytterligare spridning av den yrkesinriktade utbildningen på de orter som – utan att vara g-orter – redan har yrkesinriktad gymnasieskolutbildning i form av någon eller några linjer och/eller specialkurser. G-ortskommunen är i dessa fall själv huvudman för gymnasieutbildningen. På dessa orter, s. k. icke gymnasieorter (icke g-orter), skulle enligt regeringens förslag följande principer kunna tillämpas. Om den önskade studievägen finns inom en utbildningssektor som redan är representerad i kommunens gymnasieskola, borde

länskolnämnden inom den av skolöverstyrelsen (SÖ) tilldelade ramen för antalet utbildningsplatser i länet få pröva om skolortskommunen skall få utöka den yrkesinriktade utbildningen. Om den önskade studievägen avser en annan utbildningssektor, borde SÖ:s medgivande krävas för att kommunen skall få anordna den. Konsekvenserna i ekonomiskt och andra avseenden behövde dock utredas ytterligare, och regeringen var därför inte beredd att ta slutlig ställning till om dessa principer borde införas. Om utredningen skulle ge underlag för detta, behövde dock ett beslut kunna fattas omgående för att kommunerna skulle få tillräcklig planeringstid. Regeringen begärde därför riksdagens bemyndigande att genomföra förslaget.

Utbildningsutskottet tillstyrkte inte förslaget om bemyndigande för regeringen men hade inget att erinra mot att möjligheterna till en spridning av den gymnasiala yrkesutbildningen närmare undersöktes. Då det enligt utskottet är angeläget att göra den yrkesinriktade utbildningen tillgänglig för så många ungdomar som möjligt, borde utredningen genomföras snarast möjligt. Regeringen borde, om den fann skäl därtill, återkomma till riksdagen i ärendet.

Riksdagen anslöt sig till vad utskottet anförde.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Behovet att sprida den yrkesinriktade utbildningen

Sedan regeringen framlade propositionen om flexibel skolplanering m. m. med förslag om spridning av yrkesinriktad utbildning har en ny kull 16-åringar lämnat grundskolan och en ny intagning har gjorts till årskurs I i gymnasieskolan. Av den statistik som nu finns från intagningen och av de framställningar om förändrad organisation som gjorts från en rad kommuner framgår enligt min mening klart att skälen för en spridning av yrkesutbildning inte bara kvarstår utan även förstärkts och utökats. Jag har därför ansett det vara av stor vikt att återkomma i frågan snarast möjligt för att – vid ett bifall till det förslag som kommer att läggas fram – ge kommunerna en rimlig planeringstid inför läsåret 1983/84. För en allmän översikt av hittillsvarande planeringsprinciper och deras bakgrund får jag hänvisa till propositionen om flexibel skolplanering m. m. (avsnitt 4.1).

2.2 Gymnasieskolans dimensionering i början av 1980-talet

Gymnasieskolan har under de senaste åren dimensionerats för att kunna ta emot alla 16-åringar och även vissa äldre sökande. Många kommuner har dock haft svårt att i praktiken anordna alla de yrkesinriktade elevplatser som de skulle ha kunnat få. Eftersom det alltså saknats lokaler, utrustning och lärare för att öka kapaciteten på yrkesinriktade studievägar

så som statsmakterna önskat, har man tvingats till en omfördelning av platserna från yrkesinriktade till teoretiska.

Staten kan inte tvinga en kommun vare sig att anordna gymnasieskola över huvud taget eller att anordna en viss studieväg inom gymnasieskolan. Kommunernas önskemål om omfördelning till fler teoretiska platser har därför, särskilt tidigare, ofta tillgodosetts. Detta har fått till följd att ökningen av kapaciteten i gymnasieskolan under senare delen av 70-talet i stor utsträckning skett på vissa teoretiska linjer, där det varit lättast och billigast att öka antalet platser.

De två senaste åren har regeringen med stöd av riksdagen styrt gymnasieskolans utbildningar till att omfatta fler yrkesinriktade platser och färre allmänt teoretiska. Bakgrunden härtill har varit och är en strävan att ge dagens ungdomskullar större möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden.

Denna styrning har nu fått effekt trots kommunernas svårigheter att i ett kärvat ekonomiskt läge öka den ofta mycket kostnadskrävande yrkesutbildningen. Enligt vad jag erfarit har SÖ till läsåret 1982/83 kunnat lägga ut ca 3000 fler yrkesinriktade platser än förra året inom den s. k. stora, grundskolanknutna ramen. Ökningen motsvarar nästan fem procent.

Många kommuner har sålunda inom sitt uppföljningsansvar för 16- och 17-åringarna gjort beaktansvärda ansträngningar för att öka den yrkesinriktade utbildningen. Här bör de allmänt förbättrade möjligheterna till företagsförlagd utbildning liksom i viss mån också stimulansbidraget till utbildningar inom industri och hantverk ha spelat en roll.

Samtidigt fortsätter arbetsmarknadssituationen att vara särskilt svår för ungdomar, och sökandetrycket på gymnasieskolan är större än någonsin. Antalet behöriga förstahandssökande till gymnasieskolan är i år – med oförändrat antal 16-åringar – 6500 fler än 1981. Av dessa har 4400 fler än förra året sökt till yrkesinriktad utbildning. Benägenheten att söka till gymnasieskolan direkt efter avslutad grundskola har ökat under ett antal år och tycks, enligt vad jag erfarit av den pågående intagningen till gymnasieskolan, öka ytterligare. Antalet äldre sökande är enligt preliminära uppgifter också större än tidigare. Jag räknar med att i den redovisade ökningen ingår sökande som inte kommit in på önskad utbildning föregående år och nu t. ex. genomgått yrkesintroduktion. Jag vill här slutligen uppmärksamma den grupp ungdomar som efter en allmänt teoretisk utbildning söker på nytt till gymnasieskolan för att få den yrkesinriktade utbildning de önskat från början. De negativa effekterna för den enskilde eleven av sådan dubbelutbildning har påtalats i olika sammanhang. En verksam åtgärd mot dubbelutbildning är givetvis att ytterligare öka den yrkesinriktade utbildningen så att fler kan tas in på sina förstahandsval.

Svårigheterna att öka kapaciteten hos den yrkesinriktade sektorn har belysts av SÖ i en skrivelse till regeringen den 23 april i år:

... finns ett kraftigt överskott på sökande även till yrkesinriktade studievägar. SÖ:s ambition är att i första hand försöka åstadkomma en ytterligare utökning av den yrkesinriktade utbildningen. Några möjligheter för huvudmännen att till läsåret 1982/83 utöka organisationen inom denna grupp av studievägar så att befintliga ramar kan utnyttjas, finns dock inte. Sannolikt medför den nuvarande begränsningen av ramen för vissa teoretiska linjer i stället att antalet ungdomar som faktiskt kommer att kunna tas in i gymnasieskolan blir lägre läsåret 1982/83 än 1981/82. En sådan utveckling vore i rådande arbetsmarknadsläge synnerligen olycklig. Svårigheter finns också för kommunerna att kompensera ett sådant platsbortfall med en ytterligare utbyggnad av yrkesintroduktionen.

Mot denna bakgrund ansåg SÖ att det vore olyckligt att till läsåret 1982/83 genomföra den minskning av organisationen på vissa teoretiska linjer som hade beslutats av riksdagen. En utökning i förhållande till riksdagsbeslutet på dessa studievägar bedömdes möjlig från resurssynpunkt och klart motiverad när det gällde antalet sökande. En sådan utökning kunde vidare antas få positiva effekter även för de yrkesinriktade studievägarna, där fler ungdomar skulle kunna tas in på sina förstahandsval.

Med hänsyn till att den yrkesinriktade utbildningen faktiskt har ökat medgav regeringen att SÖ till läsåret 1982/83 fick omfördela intagningsplatserna så att den allmänt teoretiska linjegruppen fick samma antal platser som året innan. Samtliga dessa platser har enligt vad jag erfarit tagits i anspråk.

2.3 Framställningar från skolstyrelser och länskolnämnder om dimensioneringen av gymnasieskolan

Två slag av framställningar i fråga om gymnasiedimensioneringen har inkommit från enskilda kommuner. De har gällt en utökning av teoretiska respektive yrkesinriktade intagningsplatser.

Den förra gruppen av framställningar (från bl. a. Borås, Stockholm och Ystad) har i allt bekräftat SÖ:s analys av situationen, som jag nyss återgav. Kommunerna har gjort mycket stora ansträngningar att öka den yrkesinriktade utbildningen. Det tar också tid innan de nysatsningar som gjorts och ännu görs får full effekt. För storstockholmsområdet kan här nämnas nya gymnasieskolor i Botkyrka, Danderyd, Tensta, Tyresö och Upplands-Bro samt hantverksutbildning och ytterligare satsningar på bygg- och anläggningsteknisk samt grafisk utbildning i Stockholm. Såväl av framställningarna som vid olika uppvaktningar som jag mottagit från andra kommuner har klart framgått att kommunerna anser sig ha nått en gräns för vad som är möjligt i en utbyggnad av yrkesutbildningen.

I likhet med bl. a. SÖ har jag uppmärksammat att svårigheterna att utöka den yrkesinriktade utbildningen bl. a. kan få denna konsekvens för elever-

na: Om inte antalet yrkesinriktade intagningsplatser räcker, slås elever med lägre betyg, som *vill* ha yrkesinriktad utbildning, ut från denna av elever med högre betyg, som i första hand vill ha en *mer teoretisk* utbildning men kommit in på en yrkesutbildning som andrahandsval.

Med tanke på den stora betydelse ett förstahandsval har för många elever, framför allt för dem som är mindre motiverade för gymnasiestudier, ser jag det som viktigt att detta kan tillgodoses i görligaste mån, särskilt beträffande den av riksdag och regering prioriterade yrkesutbildningen. För elevernas trivsel och studieresultat finns här mycket att vinna. De totala vinsterna för samhället i form av färre studieavbrott och därmed färre vakanta platser liksom av ett minskat antal dubbelutbildningar bör också uppmärksammas.

Jag övergår nu till att redogöra för det andra slaget av framställningar i fråga om gymnasieskolans dimensionering. Det gäller här inrättande av nya yrkesinriktade studievägar på orter, som före gymnasieskolreformen 1971 endast hade yrkesskola, dvs. s. k. icke gymnasieorter (icke g-orter), att skilja från gymnasieorter (g-orter), som redan före 1971 hade både teoretisk och praktisk utbildning. Innan jag går vidare, måste jag dock ge en kort beskrivning av förhållandena beträffande icke g-orter. Jag skall också redovisa den s. k. ungdomsuppföljningens roll.

2.4 Utbildningen på icke g-orter

Vid planeringen av gymnasieskolan klassificeras vissa av rikets kommuner som g-orter. Med g-ort avses kommun, som har alla eller nästan alla teoretiska linjer i gymnasieskolan och dessutom en allsidig uppsättning yrkesinriktade linjer. De orter som vid införandet av den integrerade gymnasieskolan 1971 enbart hade yrkesskola kom att betecknas som icke g-orter. Huvudprincipen i 1968 års beslut om gymnasieskolan (prop. 1968: 140, SU 1968: 195, rskr 1968: 404) var att sådana icke g-orter under vissa betingelser skulle kunna få bibehålla men inte utöka sitt utbildningsutbud för att i stället g-orternas större skolenheter skulle kunna växa till sig och erbjuda ett alltmer allsidigt urval studievägar. Målet för denna politik var den integrerade gymnasieskolan, för vilken jag redogjorde i propositionen om flexibel skolplanering m. m. (avsnitt 4.1.2).

Enligt 1968 års riksdagsbeslut skulle gymnasieskolan fr. o. m. 1971 endast få anordnas i form av specialkurser på sådana icke g-orter som tidigare endast hade haft yrkesskola. För dessa specialkurser utanför g-ort skulle normalt de tim- och kursplaner tillämpas som tidigare hade gällt för yrkesskolan. Dessa timplaner omfattade oftast enbart yrkesämnen. För att möjliggöra undervisning även i allmänna ämnen godkände Kungl. Maj:t år 1974 av SÖ föreslagna principer för övergång från yrkesinriktad specialkurs till linje på icke g-ort. Detta skedde också mot bakgrund av att flera icke g-ortskommuner besvärat sig över SÖ:s beslut i organisationsfrågor.

Övergång från specialkurs till linje har som försöksverksamhet skett i sammanlagt 18 icke g-ortskommuner som uppfyllt vissa fastlagda kriterier. Dessa innebär i korthet att skolorten skall kunna anordna utbildning inom minst två av de utbildningsområden, som täcks in av linjerna Dk, Et, Fo och Ve. (En förteckning över gymnasieskolans linjebeteckningar och förkortningar av dessa bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1.*) Specialkurser som i stort motsvarar den önskade linjen skall finnas. Vidare skall elevunderlaget i skolortens naturliga upptagningsområde omfatta minst 150 16-åringar och intagningskapaciteten inom de aktuella linjerna omfatta minst 23 intagningsplatser. Slutligen skall grundskolans högstadium finnas på skolorten.

Jag kan här också erinra om att utbildningsutskottet berörde frågan om utbyte av specialkurs mot linje i sitt betänkande (UbU 1980/81:38) med anledning av prop. 1980/81: 107 om den statliga skoladministrationen m. m. I behandlingen av motioner om spridning av gymnasieskolutbildning till icke g-ort hänvisade utskottet bl. a. till det utredningsarbete om flexibel skolplanering som då pågick inom regeringskansliet och som senare skulle ligga till grund för regeringens förslag om bl. a. filialutbildning i gymnasieskolan (prop. 1981/82: 157, UbU 1981/82: 36, rskr 1981/82: 445). I specialkurs-linje-frågan anförde utskottet bl. a. följande. Om det i en kommun f. n. finns inrättad äldre specialkurs som har nära motsvarighet i en linje och om ett stadigt elevunderlag bedöms finnas under åtminstone 4–5 år framöver, borde det enligt utskottets bedömning vara möjligt att, om kommunen så önskar, låta motsvarande linje ersätta den befintliga specialkursen. Riksdagen anslöt sig till vad utskottet anförde.

2.5 Ungdomsuppföljningen

Sedan beslutet om den integrerade gymnasieskolan fattades har under 1970-talet flera betydande förändringar inträtt beträffande kravet på utbildning för ungdom i åldrarna 16-17 år.

Den allt svårare arbetsmarknadssituationen under de senaste åren har drabbat ungdomarna särskilt hårt, i synnerhet dem som inte har någon yrkesutbildning. Sedan mitten av 1970-talet har riksdagen fattat en rad beslut avseende ungdom under 18 år, som innebär dels ett ökat ansvar för kommunerna gentemot dessa ungdomar, dels att åtgärder även utanför den reguljära gymnasieutbildningen ställts till kommunernas förfogande för att förverkliga detta ansvar.

De grundläggande bestämmelserna om kommunernas s. k. uppföljningsansvar finns fr. o. m. den 1 juli 1982 i skollagen (1962: 319) efter beslut av riksdagen med anledning av kompletteringspropositionen 1982 (prop. 1981/82: 150 bil. 4, AU 1981/82: 28, rskr 1981/82: 392, SFS 1982: 455). I skollagen föreskrivs att varje kommun skall bedriva uppföljande studie- och yrkesorientering och vidta andra åtgärder till stöd för ungdomar som

inte har fyllt 18 år och som efter avslutad grundskola inte genomgår utbildning eller har fast anställning. Åtgärder inom detta område skall normalt ankomma på skolstyrelsen i kommunen. Skolstyrelsen skall också fullgöra de uppgifter som följer av särskilda föreskrifter om statligt bidrag till åtgärder för utbildning och arbete åt ungdomar under 18 år.

Målet är att ungdomarna skall ges möjlighet till arbete, praktik eller utbildning. Som framgår av en uttrycklig föreskrift i skolförordningen (1971: 235) skall skolstyrelsen fortlöpande hålla sig underrättad om ungdomarnas situation (jfr prop. 1978/79: 180, UbU 1978/79: 45, rskr 1978/79: 422).

Särskilda statsbidrag lämnas för vissa verksamheter som anordnas för ungdomar i den aktuella åldern som annars skulle stå utan sysselsättning. Sedan ett par år finns introduktionsprogram för utbildning om högst 4 veckor och yrkesintroduktion om högst 40 veckor. Här kan också nämnas gymnasial lärlingsutbildning, låt vara att denna inte är till bara för de ungdomar som jag nyss nämnde. Numera kan nästan alla kommuner – alltså även de som inte har gymnasieskola – få anordna dessa verksamheter, i vissa fall efter medgivande av SÖ (jfr prop. 1981/82: 125 bil. 5, UbU 1981/82: 36, rskr 1981/82: 445). Sedan början av år 1982 lämnar staten bidrag till arbetsgivare som anställer ungdomar på särskilt inrättade ungdomsplatser. Kommunernas skolstyrelser har sedan den 1 juli 1982 administrativa uppgifter i fråga om bidragsgivningen.

Många av de kortare specialkurserna inom den reguljära gymnasieutbildningens ram är också väl lämpade för de ungdomar som det här gäller. Sedan den 1 juli 1982 har skolstyrelserna också möjlighet att ansöka om att få inrätta lokalt arbetsmarknadsanknutna specialkurser efter lokalt fastställda kursplaner.

Uppföljningsansvaret för ungdom som ej fyllt 18 år åvilar alla kommuner i samma mån, oavsett om de har gymnasieskola eller inte. En kommun har lättare att fullgöra sitt uppföljningsansvar, om det finns yrkesinriktad utbildning inom kommunen antingen i egen gymnasieskola eller genom filialutbildning med närliggande kommun som huvudman.

Många tidigare yrkesskolor har numera stabiliserat sin ställning och uppfattas allmänt som konsoliderade enheter av gymnasieskolan. De torde inom sina sektorer ha samma kapacitet och samma kvalitet på undervisningen som skolenheterna på de större g-orterna. Med hänsyn till den omfattande verksamhet, som även icke g-ortskommuner bedriver med anledning av uppföljningsansvaret, synes det befogat att i den nuvarande situationen med särskilda problem vidga icke g-orternas möjligheter att erbjuda yrkesinriktad utbildning.

Så länge som dagens eller rättare 1968 års planeringsprinciper för gymnasieskolan på g-orter och icke g-orter kvarstår oförändrade, kan dock ingen utökning av antalet yrkesinriktade utbildningar ske på icke g-orter.

Jag finner det för min del otillfredsställande att en kommuns möjligheter

att uppfylla sitt uppföljningsansvar inför sina 16- och 17-åringar skall vara beroende av hur kommunens skolväsende såg ut i slutet av 1960-talet, dvs. av om kommunen hade både teoretiska och praktiska linjer och var g-ort eller om den endast hade praktiska linjer och var icke g-ort.

2.6 Exempel på aktuella framställningar om utökning av yrkesinriktad utbildning på icke g-orter

I planeringen av den integrerade gymnasieskolan har framförts olika kriterier på integration. Man talar om sektors-, nivå-, praktik/teori- och könsintegration. Dessa av SÖ föreslagna kriterier har visserligen endast delvis föranlett regler i skolförordningen (1971:235) men får ändå sägas ha varit vägledande för SÖ:s planering av gymnasieskolan. Tyvärr kan dock principerna om den integrerade gymnasieskolan motverka ett uppfyllande av t. ex. en könsintegration på flera mindre orter med traditionellt "enkönade" utbildningar. Som exempel kan jag nämna en rad framställningar om inrättande av den klart flickdominerade tvååriga Ss-linjen på icke g-orter som Arvidsjaur, Säffle, Tidaholm och Vara, vilka har en rad kraftigt pojkdominerade utbildningar.

Jag har funnit det vara av värde att i den vidare utredning, som enligt riksdagens beslut (UbU 1981/82: 36 s. 14, rskr 1981/82: 445) borde göras om yrkesinriktad utbildning på icke g-ort, redovisa de lokala förhållandena i en rad aktuella fall. Jag har valt att här göra min redovisning relativt detaljerad för att ge en rättvisande bild av olika kommuners strävanden att ta sitt ansvar för ungdomsuppföljningen. En förteckning över icke g-ortskommuner och deras framställningar om utökad organisation bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Exempelvis har framställningar från Tidaholms och Vara kommuner om inrättande av Ss-linje tillstyrkts av länskolnämnden i Skaraborgs län. De principiella skäl som jag tidigare redovisat har dock inte medgett att SÖ låter dessa kommuner anordna utbildningen, och regeringen har av samma anledning inte kunnat bifalla kommunernas besvär över SÖ:s beslut.

Länskolnämnden i Skaraborgs län har i fråga om Tidaholm och Vara bl. a. anfört att avsteg bör kunna göras från gällande planeringsprinciper med hänsyn till just det smalare utbildningsutbudet för flickor och för att tillgodose deras val inom denna snäva sektor.

Arbetsmarknaden i de båda kommunerna har, som nämnden anfört, en inriktning på traditionellt manliga yrken (verkstadsindustri och jordbruk). Det är svårt för flickor med en allmänt teoretisk gymnasialskolutbildning att få en anställning. Speciellt svårt kan det vara om de genomgått tvåårig Ss-linje. En mer yrkesinriktad utbildning vore här att föredra.

Med en utläggning av Ss-linjen på dessa orter skulle enligt min uppfattning flera fördelar ha kunnat uppnås. Fler elever hade kunnat få en för arbetsmarknaden relevant utbildning på eller närmare hemorten, g-orterna

Falköping och Lidköping hade avlastats till förmån för sökande på och kring dessa orter, och gymnasieskolenheterna i Tidaholm och Vara hade blivit något bättre köns- och sektorsintegrerade.

Mot bakgrund av 1968 års syn på integration vill jag anföra följande. Som jag redan påpekat har vi idag en situation då g-orterna, enligt vad de själva omvittnar, endast i undantagsfall anser sig kunna ytterligare öka sin yrkesutbildning. I detta nya läge finner jag inte att kravet på integration och allsidighet i utbildningsutbudet på g-orterna riskerar att åsidosättas av att vissa mindre orter, om så befinns rimligt, får öka sin yrkesinriktade utbildning. Tvärtom kan, som jag nyss visat, köns- och sektorsintegrationen öka på dessa orter, medan den inte minskas på g-orterna. Vad det handlar om är ju en total kapacitetsökning av den prioriterade yrkesinriktade utbildningen inom av riksdagen medgivna ramar.

Tidaholm och Vara har i sina framställningar också aktualiserat frågan om övergång från specialkurs till linje.

Jag vill här fästa uppmärksamheten på följande. Kriterierna för övergång från specialkurs till linje bestämdes, som jag redovisat, år 1974. De avsåg därmed de utbildningar som man då ville prioritera. Ss-linjen, som Tidaholm, Vara och andra kommuner velat inrätta, tillkom som försöksverksamhet först läsåret 1979/80 och har gjorts reguljär fr. o. m. läsåret 1982/83. SÖ stötte i sin bedömning 1981 av Tidaholms och Varas framställningar på två komplikationer. Dels fanns inte Ss-linjen bland de linjer, som enligt 1974 års direktiv kunde vara aktuella för inrättande, om motsvarande specialkurs redan fanns, dels hade linjen år 1981 endast karaktär av begränsad försöksverksamhet.

Den senare komplikationen upplöstes i och med att linjen blev reguljär fr. o. m. innevarande läsåret. SÖ har senare, efter vad jag erfarit, medgett inrättande av Ss-linje i Arvidsjaur, som fått den tvååriga linjen i utbyte mot sin tidigare tjugoveckors specialkurs för vårdbiträden.

I fråga om den fjärde av de orter jag nämnde. Säffle, har frågan om huvudman för utbildningen utgjort en komplikation. Säffle kommun ville ursprungligen ha Ss-linjen med landstingskommunen som huvudman. SÖ hade 1973 i sina förslag till principer för övergång från specialkurs till linje inte räknat med att landstingskommunala utbildningar skulle komma i fråga. Dk-, Et-, Fo- och Ve-linjerna, som då var aktuella, har alla primärkommunal huvudman. SÖ fann sig därför ej kunna fatta beslut i Säffle-ärendet och överlämnade det med tillstyrkan till regeringen. De specialkurser som i Säffle var aktuella för övergång till linje var två hemtekniska kurser om vardera ett år.

Eftersom SÖ tillstyrkt framställningen men ansett sig förhindrad att själv fatta beslut om övergång från specialkurs till linje till följd av huvudmannaskapsfrågan, har Säffle skolstyrelse senare, efter vad jag erfarit, hemställt hos SÖ om att få anordna utbildningen primärkommunalt. SÖ har bifallit framställningen i detta enskilda fall.

Regeringen befinner sig i samma situation som beträffande Tidaholm och Vara när det gäller besvär över SÖ:s beslut från Hällefors och Oxelösunds kommuner. Hällefors har anhållit om att få anordna en ettårig högre specialkurs i reparationsteknik, byggande på Ve-linjen. Kommunen har planerat kursen som s. k. inbyggd utbildning i samverkan med SKF-Steel i Hällefors. Jag har senare erfarit att SÖ efter framställning från g-ortskommunen Filipstad lagt ut kursen i reparationsteknik där. Hällefors har alltså möjlighet att få åtminstone den praktiska, inbyggda delen av utbildningen utlagd från Filipstad. På en lösning av sådant slag har även utbildningsutskottet pekat i det betänkande (UbU 1980/81: 38 s. 12) som jag tidigare citerade:

I fråga om yrkesinriktad utbildning vill utskottet erinra om att det redan nu finns vissa möjligheter att "utlokalisera" sådan. Detta kan ske genom att inbyggd utbildning förläggs till arbetsställe på annan ort än den ort där gymnasieskolan är belägen. Genom samverkan mellan berörda kommuner kan även andra delar av undervisningen samt tillsynen ske på lokaliseringorten, om erforderliga personella och materiella resurser finns. Utbildningen administreras från den ort där gymnasieskolan är belägen.

Att mer generellt behöva genomföra sådana lösningar skulle enligt min mening innebära en onödig byråkrati. Det skulle rimma illa med det nya decentraliserade beslutssystemet som är tänkt att ge en smidigare planering av gymnasieskolan, till gagn främst för de elever som söker dit. För den enskilde eleven kan det inte spela någon roll vilken kommun som är huvudman för utbildningen. Däremot skapas en rad praktiska olägenheter som t. ex. att man får skilda huvudmän och skolledningar för utbildningar inom samma sektor på icke g-orten. Här kan också uppstå risker för längre planeringstider, ansvarstvister och mer komplicerade statsbidragsrutiner t. ex. för inbyggd utbildning.

Jag kan i sammanhanget även nämna att Hällefors skolstyrelse också anhållit hos SÖ om att till läsåret 1983/84 få inrätta en specialkurs i miljövård-fiskodling.

Framställningen från Oxelösunds kommun gäller två högre specialkurser, den ena densamma som i Hällefors, reparationsteknik, den andra byggande på Et-linjen, nämligen processautomatik.

Båda dessa framställningar om högre specialkurser ger enligt min uppfattning ett intressant exempel på en annan aspekt av frågan om gymnasieskolans dimensionering och inriktning på olika orter. Regeringen har i årets budgetproposition (prop. 1981/82: 100 bil. 12 s. 308 f.) förespråkat en satsning på yrkesprofilerade högre specialkurser, vilka dels bör kunna underlätta ungdomarnas inträde på arbetsmarknaden, dels kan utgöra ett attraktivt alternativ till studier inom högskolan och sålunda bidra till en avlänkning från denna. Riksdagen har (UbU 1981/82: 18 och 23, rskr 1981/82: 252) godkänt de riktlinjer som förordats av regeringen. I dessa

riktlinjer ingick särskilt en satsning på det tekniska området, alltså helt i överensstämmelse med de utbildningar, som Hällefors och Oxelösund önskat få men som inte kan medges med mindre än att avsteg görs från 1968 års planeringsprinciper.

Jag vill nu avsluta min exemplifiering av aktuella kommunala initiativ med två framställningar från Grums och Härjedalens kommuner. Även dessa gäller den teknisk-industriella sektorn, nämligen tvåårig specialkurs för reparatörer-smeder-svetsare. För Härjedalens del tillkommer tvåårig specialkurs för installationselektriker. I fråga om Härjedalen har SÖ tillstyrkt framställningen. Båda kommunerna är beredda att satsa icke oansenliga belopp på lokaler och utrustning, om bara utbildningarna får inrättas.

Det måste enligt min mening framstå som svårförståeligt för de ansvariga i både dessa och andra kommuner i liknande situation att ett anordnande av *yrkesinriktad* utbildning, som både ortens ungdomar och statsmakterna eftersträvar, skall stå eller falla på principfrågan om kommunen hade *teoretiska* studievägar för ett tiotal år sedan.

Jag vill här också nämna att två länskolnämnder redan i en skrivelse resp. vid en uppvaktning tagit upp frågan om de antal intagningsplatser som SÖ preliminärt fördelat på olika utbildningssektorer för läsåret 1983/84.

De båda länskolnämnderna befarar att tilldelade elevplatsramar inte kommer att räcka på den mer teoretiska sidan resp. kommer att vara för stora på den mer yrkesinriktade sidan. Problemet är här på länsplanet detsamma som jag tidigare redovisat för enskilda kommuner. Om sökandetrycket på gymnasieskolan består men antalet anordnade platser inom yrkesutbildningen inte ökar, återkommer bl. a. de negativa konsekvenserna för eleverna i form av att 16-åringar med lägre betyg, som i första hand sökt en yrkesinriktad utbildning, slås ut från denna av elever – med högre betyg och inte sällan äldre – som i andra hand kommit in på en yrkesutbildning men i första hand sökt en teoretisk utbildning.

Sådana brister i anpassning mellan elevval och platsutbud bör i viss mån kunna rättas till med det nya, decentraliserade beslutssystemet för gymnasieskolan, som innebär att besluten om skolorganisationen tas närmare de berörda och därmed även snabbare.

Jag skall i det följande beskriva det nya planeringssystemet närmare, eftersom det har betydelse för det förslag som jag kommer att lägga fram.

2.7 Planeringssystemet för gymnasieskolan

Den statliga skoladministrationen – SÖ och länskolnämnderna – har från den 1 juli 1982 fått en förändrad organisation och delvis förändrade uppgifter (prop. 1980/81: 107, UbU 1980/81: 38, rskr 1980/81: 395). Reformen är ett uttryck för den syn på skolväsendets framtida utveckling som

präglade riksdagens beslut om den s. k. SIA-reformen 1976 och innebär en relativt långtgående decentralisering (prop. 1975/76: 39, UbU 1975/76: 30, rskr 1975/76: 367). SÖ:s arbete inriktas mot övergripande ekonomiska frågor, långsiktig planering, uppföljning och utvärdering av skolans verksamhet. De årliga besluten om gymnasieskolans dimensionering i olika kommuner har i allt väsentligt decentraliserats från SÖ till länskolnämnderna.

Den nya organisationen skall, som jag redan tidigare anfört, dels ge möjlighet att snabbare möta nya behov och tillgodose efterfrågan på olika typer av gymnasieskolutbildning, dels öka det lokala och regionala inflytandet över planeringen av den gymnasiala utbildningen. Genom det senare kan snabba justeringar göras, när så erfordras, även på ett sent stadium i planeringsprocessen.

Riksdag och regering skall liksom hittills fastställa totaldimensioneringen av gymnasieskolan och fördelningen av intagningsplatser på olika utbildningssektorer i hela riket. I syfte att åstadkomma en mera långsiktig planering beslutar riksdagen efter förslag av regeringen årligen dels om slutliga ramar för det närmaste budgetåret, dels om planeringsramar för de två följande budgetåren för sex olika utbildningssektorer. Definitivt förslag om dimensioneringen läsåret 1983/84 kommer alltså att läggas fram i 1983 års budgetproposition.

Platserna fördelas på sex sektorer som skall avspegla arbetslivets efterfrågan på utbildade med viss inriktning: 1. Humanistisk och samhällsvetenskaplig sektor, 2. Vård-, social- och konsumtionssektor, 3. Ekonomisk och merkantil sektor, 4. Teknisk och naturvetenskaplig sektor, 5. Teknisk och industriell sektor samt 6. Jordbruks- och skogsbrukssektor. Vissa specialkurser hålls tills vidare utanför sektorsindelningen.

Beslut om fördelningen av årselevplatser på sektorsramar för resp. län (länsramar) tas av SÖ. Länskolnämnderna har därefter att besluta om gymnasieskolans organisation i varje kommun med gymnasieskola inom resp. län. Länskolnämndernas beslut skall avse omfattningen av varje studieväg för sig, dvs. avse bestämd linje eller specialkurs.

Undantag görs för beslut om vissa lågfrekventa utbildningar i gymnasieskolan, främst inom det yrkesinriktade området. Beslut om förändringar gällande lågfrekventa studievägar av riksintresse liksom beslut om vissa försöksverksamheter tas även i framtiden centralt av SÖ. SÖ:s medgivande krävs också för tilldelning av platser på en för kommunen ny utbildningssektor, t. ex. Ss-linjen, om tidigare ingen utbildning finns på orten inom vård-, social- och konsumtionssektorn.

Enligt min mening skulle planeringsprocessen för gymnasieskolan ytterligare underlättas genom större rörelsefrihet för såväl SÖ som länskolnämnderna när det gäller anordnande av yrkesinriktad utbildning på icke g-ort. En större flexibilitet härvidlag bör kunna förbättra anpassningsmöjligheterna så att fler får yrkesinriktad utbildning, varigenom samtidigt de teoretiska platserna räcker bättre.

2.8 Ekonomiska överväganden

De överväganden jag här gör utgår från att en ökning av den ianspråktaga kapaciteten i gymnasieskolan görs inom givna riks- och länsramar. Den medför då inte behov av någon höjning av medelstillelningen till gymnasieskolan, eftersom denna ju beräknas för samtliga av riksdagen beslutade platser.

Om sålunda t. ex. en viss del av tilldelade men idag outnyttjade platser genom det förslag jag kommer att lägga fram kan tas i bruk, blir de ekonomiska konsekvenserna följande, om de nya platserna anordnas på icke g-orter jämfört med om de anordnas på g-orter.

På icke g-orter skulle vid ett *nyinrättande* av en studieväg utgå samma statsbidrag till utrustning och lärarlöner som på g-orter. Vid *utvidgning* av en befintlig utbildning på en g-ort skulle i skiftande utsträckning visst sambruk av materiel kunna ge lägre kostnader än vid ett *nyinrättande* på en icke g-ort. Det bör dock påpekas att även på en icke g-ort kan i vissa fall givetvis visst sambruk av materiel ske mellan en *nyinrättad* och en tidigare existerande studieväg.

En utvidgning på en g-ort skulle vidare, om den kom till stånd, i vissa fall kunna ge lägre kostnader för lärarlöner än vid en utvidgning på en icke g-ort. Det gäller här den mindre del av undervisningen på yrkesinriktade studievägar som består av s. k. allmänna ämnen, i vilka eleverna alltefter sina tillval förs samman från olika studievägar.

Kostnaderna för skolledare i gymnasieskolan regleras av antalet s. k. skolpoäng, beräknade på antalet klasser vid skolan. Dessa kostnader torde inte kunna påverkas i nämnvärd utsträckning av om en utökning av den yrkesinriktade utbildningen kan komma till stånd på en icke g-ort jämfört med på en g-ort. I båda fallen gäller vissa gränsvärden för inrättande av nya tjänster som skolledare och för skolledarnas undervisningsskyldighet. Även om dessa gränsvärden skulle överskridas i fler fall vid en utökning av yrkesutbildningen på icke g-orter, där den större expansionen kan tänkas ske, ryms även dessa ökade kostnader inom de totalramar som gäller för gymnasieskolan.

Jag är slutligen angelägen framhålla att redan gjorda investeringar på en g-ort måste vägas in, då en g-regions hela utbildningsstruktur, inklusive icke g-orter, skall bestämmas. Jag utgår ifrån att hänsyn tas till gjorda investeringar också i situationer, då man måste minska utbildningen på antingen g-orten eller icke g-orten. Jag vill bl. a. av detta skäl understryka det nödvändiga i att den statliga skoladministrationen i sin prövning bedömer långsiktigheten i utbildningsbehoven och beaktar rimligheten av för framtiden styrande kostnader.

2.9 Sammanfattning av övervägandena

Mot bakgrund av regeringens och riksdagens eniga syn på vikten av att utöka den yrkesinriktade utbildningen i gymnasieskolan har jag i det tidigare analyserat möjligheterna att åstadkomma en sådan ökning. Den behövs för att kommunernas uppföljning av ungdomar i åldrarna 16–17 år skall ge ett verksammare försvar mot ungdomsarbetslöshet. Riksdagens beslut med anledning av regeringens förslag om möjligheter till yrkesinriktad filialutbildning i kommuner utan gymnasieskola innebar ett steg på vägen.

Som jag påpekat har vi en situation, där ett sextiotal kommuner med erfarenhet av gymnasial yrkesutbildning sedan 50- och 60-talen *inte* kan utöka denna. Initiativ finns och satsningar har gjorts, men denna grupp kommuner hindras av 1968 års planeringsprincip för gymnasieskolan, som medger utökning av yrkesutbildningen endast på g-orter. Dessa senare avses erbjuda ett integrerat och allsidigt utbud av studievägar. Jag konstaterar dock att en rad g-orter motiverat sina framställningar om mer teoretisk utbildning med att man inte förmår öka den yrkesinriktade sektorn ytterligare. Jag vill också vitsorda de ofta mycket stora ansträngningar som enskilda kommuner gjort på detta område. En slutsats är emellertid att integrationen och allsidigheten i utbildningsutbudet i de flesta fall inte kan drivas så mycket längre.

G-orterna klarar således i många fall inte av att öka den yrkesinriktade utbildningen så som regering och riksdag önskat. Resultatet blir då *anningen* att av riksdagen beslutade utbildningsplatser på detta område inte kan utnyttjas av kommunerna; samtidigt som ungdomar blir utan plats i gymnasieskolan, *eller* att omfördelning av platser måste medges till vissa teoretiska studievägar, som kan anordnas av g-orterna, varigenom ytterligare vissa ungdomar får plats. Samtidigt blir dock regeringens och riksdagens mål – att få en ökad kapacitet på yrkesutbildningen – än svårare att nå.

Jag har tidigare erinrat om de olika temporära åtgärder regeringen vidtagit för att möta arbetsmarknadssituationen under åren för de stora 16-årskullarna. Mot bakgrund av vad jag också sagt om behovet av mer yrkesutbildning är det enligt min mening angeläget att som ett komplement till de tidigare åtgärderna vidga icke g-orternas möjligheter att erbjuda yrkesinriktad utbildning.

Efter regional och i vissa fall central bedömning bör därför vissa undantag kunna göras från hittillsvarande riktlinjer för utbildningsutbudet på icke g-orter. Jag vill understryka att jag inte syftar till någon uppbyggnad av principen om att nyetablering av studievägar förbehålls g-orterna. Denna princip behåller sitt värde som huvudregel av såväl integrationsmässiga som ekonomiska skäl, särskilt i ett längre tidsperspektiv med minskande 16-årskullar.

3 Förslag om möjligheter till utökning av yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan på s. k. icke gymnasieorter

Det finns, som jag beskrivit i det föregående, ett antal orter som – utan att vara g-orter – har yrkesinriktad gymnasieutbildning i form av linjer och/eller specialkurser. Det rör sig då om utbildning som bedrevs på orten redan före gymnasieskolreformen 1971 och som genom den blev gymnasieskolutbildning.

Dessa orter intar en mellanställning i gymnasieskolplaneringen. De utgör en egen grupp mellan g-orterna och de orter som helt saknar gymnasial utbildning. Riksdagen har efter förslag i prop. 1981/82: 157 om flexibel skolplanering m. m. beslutat (UbU 1981/82: 36, rskr 1981/82: 445) att yrkesinriktad filialutbildning skall kunna anordnas på orter utan gymnasieskola med närliggande g-ortskommun som huvudman. Möjlighet har alltså skapats för yrkesutbildning på orter som tidigare saknat all gymnasial utbildning.

Vad gäller icke g-orterna med egen yrkesutbildning finns f. n. inte någon formell möjlighet att utöka denna vare sig genom filialutbildning med närliggande g-ort som huvudman eller med icke g-ortskommunen som huvudman.

Alla dessa orter har i skiftande utsträckning haft ett underlag för en ofta lokalt arbetsmarknadsanknuten yrkesinriktad gymnasieskolutbildning. De har så gott som undantagslöst haft en kontinuitet, baserad på sökande- och avnämarintresse, sedan åtminstone 1960-talet. Icke g-ortskommunen är själv huvudman för gymnasieskolutbildningen. Skolorna får samma bidrag till utrustning som skolorna på g-orterna och de har egen skolledning. Ett antal av orterna har under 1970-talet även i en bemärkelse medgivits en utvidgning av sin yrkesinriktade utbildning, nämligen i form av övergång från specialkurser till linjer.

Mot bakgrund av vad jag nu och i det tidigare anfört föreslår jag följande riktlinjer för den ytterligare utökning av yrkesinriktad utbildning på icke g-orter som nu är motiverad av det kraftiga trycket från de stora ungdomskullarna.

En utökning av antalet platser på en i icke g-ortskommunen redan inrättad studieväg bör kunna medges under samma förutsättningar och i samma former som gäller när huvudmannen är en g-ortskommun.

Om utökningen avser *en för icke g-ortskommunen ny studieväg*, bör följande gälla. Jag behandlar först studievägar, som inleds redan i årskurs I eller motsvarande på linje eller specialkurs.

Om den önskade studievägen finns *inom en utbildningssektor som redan är representerad i kommunens gymnasieskola*, bör länskolnämnden inom givna länsramar få besluta om kommunen skall få utöka den yrkesinriktade utbildningen. En förutsättning är givetvis att beslutanderätten hade legat hos länskolnämnden, om det gällt platser för en g-ortskommun. Så är inte fallet i fråga om nyetablering av lågfrekventa studievägar.

Om den önskade studievägen avser *en annan utbildningssektor* eller är *lågfrekvent*, bör SÖ:s medgivande krävas för att kommunen skall få anordna den.

Vissa specialkurser förs inte till någon av de sex utbildningssektorerna. Om en sådan specialkurs är lågfrekvent, bör SÖ:s medgivande krävas för nyetablering. Annars bör normalt länskolnämnden kunna besluta inom given länsram.

I fråga om nyetablering av grenar och varianter som finns endast i högre årskurser bör krävas medgivande av länskolnämnden eller, i fråga om lågfrekventa grenar och varianter, av SÖ.

Dessa riktlinjer bör tillämpas för tiden fr. o. m. den 1 juli 1983.

Jag vill för tydlighetens skull tillägga att mitt förslag gäller primärkommunala utbildningar. I fråga om landstingskommunala utbildningar finns ingen uppdelning i g-orter och icke g-orter. För de utbildningar, som enligt skolförordningen får anordnas av landstingskommuner, bör därför hittillsvarande regler gälla oförändrade.

Vid ett bifall till mitt förslag om ändrade riktlinjer för gymnasieplaneringen på icke g-orter får försöksverksamheten med övergång från yrkesinriktad specialkurs till linje på icke g-ort en naturlig avslutning. Om icke g-orter i fråga om lokalisering av yrkesinriktad utbildning skall jämföras med g-orter och om beslut om lokalisering tas av länskolnämnd eller SÖ, finns inte längre någon grund för regeringen att i enskilda fall avgöra om en icke g-ort skall ha yrkesinriktad specialkurs eller linje.

Jag vill framhålla vikten av en väl fungerande planeringsdialog mellan den statliga skoladministrationen och berörda kommuner, SÖ:s sakkunskap kompletterad med länskolnämndernas och i vissa avseenden länsstyrelsernas och länsarbetsnämndernas detaljkunskaper om länens struktur rörande bl. a. arbetsmarknadsläge och utbildningsbehov bör kunna leda fram till effektivare rutiner vad gäller gymnasieskolans planering.

En sådan samlad regional bedömning kommer att få en viktig roll vid en decentraliserad gymnasieutbildning. Flera länsstyrelser, i bl. a. Hallands och Södermanlands län, har tillsammans med utbildningsansvariga organ kartlagt utbildningsutbudet inom den egna regionen. Detta har f. ö. redan framhållits av industriministern i regeringens proposition med program för regional utveckling och resurshushållning (prop. 1981/82: 113). Härvidlag bör också de regionala planeringsråden, i vilka även arbetsmarknadens parter ingår, kunna få en viktig roll.

I den prövning som skall göras måste också bedömas möjligheterna till insatser för elever med särskilda behov. Exempelvis kan möjligheten att anordna hemspråksundervisning skifta mellan den större g-orten och den mindre icke g-orten.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna de riktlinjer för utökning av yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan på s. k. icke gymnasieorter som jag har förordat.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

*Bilaga 1***Gymnasieskolans linjer — namn och namnförkortningar***Minst treåriga linjer (teoretiska)*

Ekonomisk linje	E
Humanistisk linje	H
Naturvetenskaplig linje	N
Samhällsvetenskaplig linje	S
Teknisk linje (fyraårig)	T

Tvååriga teoretiska linjer

Ekonomisk linje	Ek
Musiklinje	Mu
Social linje	So
Teknisk linje	Te

Tvååriga yrkesinriktade linjer

Beklädnadsteknisk linje	Be
Bygg- och anläggningsteknisk linje	Ba
Distributions- och kontorslinje	Dk
Drift- och underhållsteknisk linje (försöksverksamhet)	Du
El-teleteknisk linje	Et
Fordonsteknisk linje	Fo
Jordbrukslinje	Jo
Konsumtionslinje	Ko
Livsmedelsteknisk linje	Li
Processteknisk linje	Pr
Skogsbrukslinje	Sb
Social servicelinje	Ss
Trädgårdslinje	Td
Trätekknisk linje	Tr
Verkstadsteknisk linje	Ve
Vårdlinje	Vd

Bilaga 2

Icke gymnasieorter (icke g-orter) läsåret 1982/83

Län	Kommun	Gymnasierregion	Har framställt om utökning av organisationen inför läsåret 1982/83
C	Östhammar	Tierp	x
D	Flen	Eskilstuna	x
	Oxelösund	Nyköping	x
E	Valdemarsvik	Norrköping	
	Åtvidaberg	Linköping	
F	Sävsjö	Nässjö/Vetlanda	
G	Alvesta	Växjö	x
	Lessebo	Växjö	
	Markaryd	Ljungby	
	Tingsryd	Växjö	x
	Uppvidinge	Nybro/Växjö	
H	Borgholm	Kalmar	
	Emmaboda	Nybro	
	Högsby	Kalmar/Oskarshamn	
	Mönsterås	Kalmar	
	Mörbylånga	Kalmar	
	Vimmerby	Hultsfred	x
L	Tomelilla	Simrishamn	x
	Astorp	Klippan	
	Örkelljunga	Klippan	
	Östra Göinge	Kristianstad	x
O	Orust	Stenungsund	
	Strömstad	Uddevalla	
P	Herrljunga	Alingsås	
	Värgårda	Alingsås	
R	Hjo	Tibro	
	Karlsborg	Tibro	
	Tidaholm	Falköping	x
	Vara	Lidköping/Skara	x
S	Eda	Arvika	
	Grums	Karlstad	x
	Hammarö	Karlstad	x
	Munkfors	Hagfors	
	Storfors	Kristinehamn	
	Sunne	Torsby	x
	Säffle	Åmål	x
	Årjäng	Arvika	x
T	Degerfors	Karlskoga	
	Hällefors	Filipstad	x
	Laxå	Hällsberg	
U	Heby	Såla	
	Norberg	Fagersta	
	Surahammar	Hallstahammar	
W	Leksand	Borlänge	x
	Malung	Mora	
	Orsa	Mora	x
	Rättvik	Mora	x

<i>Län</i>	<i>Kommun</i>	<i>Gymnasieregion</i>	<i>Har framställt om utökning av organisationen inför läsåret 1982/83</i>
	Smedjebacken	Ludvika	x
	Vansbro	Borlänge	x
	Ålvdalen	Mora	
X	Hofors	Sandviken	
Z	Bräcke	Ånge/Östersund	
	Härjedalen (Sveg)	Östersund	x
	Krokom	Strömsund/ Östersund	
	Ragunda	Sollefteå/Östersund	
	Åre	Östersund	
AC	Norsjö	Lycksele/Skellefteå	
	Robertsfors	Skellefteå/Umeå	
	Storuman	Lycksele	
	Vännäs	Umeå	x
BD	Arvidsjaur	Piteå	x
	Jokkmokk	Boden/Gällivare	
	Pajala	Haparanda/Kiruna	
	Älvsbyn	Piteå	
	Överkalix	Kalix	
	Övertorneå	Haparanda	x

Innehåll

	Sid.
1 INLEDNING	2
2 FÖREDRAGANDENS ÖVERVÄGANDEN	3
2.1 Behovet att sprida den yrkesinriktade utbildningen	3
2.2 Gymnasieskolans dimensionering i början av 1980-talet	3
2.3 Framställningar från skolstyrelser och länskolnämnder om dimensioneringen av gymnasieskolan	5
2.4 Utbildningen på icke g-orter	6
2.5 Ungdomsuppföljningen	7
2.6 Exempel på aktuella framställningar om utökning av yrkesinriktad utbildning på icke g-orter	9
2.7 Planeringssystemet för gymnasieskolan	12
2.8 Ekonomiska överväganden	14
2.9 Sammanfattning av övervägandena	15
3 FÖRSLAG OM MÖJLIGHETER TILL UTÖKNING AV YRKESINRIKTAD UTBILDNING I GYMNASIESKOLAN PÅ S. K. ICKE GYMNASIEORTER	16
4 HEMSTÄLLAN	18
5 BESLUT	18
 BILAGOR	
1 Gymnasieskolans linjer – namn och namnförkortningar	19
2 Icke gymnasieorter (icke g-orter) läsåret 1982/83	20